

ТВОРЧИЙ ШЛЯХ ВИДАТНОГО ВЧЕНОГО-МЕХАНІКА

Вступне слово президента НАН України академіка НАН України
Б.Є. Патона

Шановні учасники сесії Загальних зборів!

Сьогодні ми відзначаємо виняткову, знаменну подію — 100-річчя від дня народження видатного вченого-механіка, геніально-го конструктора ракетно-космічної техніки, двічі Героя Соціалістичної Праці, лауреата Ленінської та Державної премій, академіка Михайла Кузьмича Янгеля.

Свій творчий шлях Михайло Кузьмич розпочав в авіабудівній галузі, працюючи у відомих конструкторських бюро М.М. Полікарпова, А.І. Мікояна, В.М. М'ясищева. Уже з перших кроків він проявив талант інженера-конструктора та майбутнього керівника, беручи участь у роботі над проектом літака І-153, доопрацюванні конструкції винищувачів І-180 та І-185, модифікації літака По-2.

Творчі здібності М.К. Янгеля повною мірою розкрилися в ракетній галузі, коли він потрапив у конструкторське бюро С.П. Корольова, де брав активну участь у створенні ракет Р-5 та Р-7. Надзвичайний талант організатора та конструктора дав йому можливість за короткий термін не тільки стати заступником відомого творця ракетно-космічної техніки, а й очолити Науково-дослідний інститут № 88 у галузі ракетної техніки.

Згодом, завдяки новаторським ідеям, самостійності в прийнятті відповідальних рішень, яскравим організаторським здібностям Михайло Кузьмич був призначений головним конструктором новоствореного ОКБ-586 у Дніпропетровську (нині — Державне підприємство «Конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля»). Саме тут, долаючи безліч перешкод, він створив

могутній колектив однодумців, професіоналів ракетної галузі, збудував конструкторський та виробничий комплекс, який і на сьогоднішній день є одним з найкращих у світі.

Під керівництвом академіка Янгеля та за його безпосередньої участі було розроблено три покоління ракет від Р-12 (SS-4 за американською термінологією) до модифікацій Р-36 (SS-18 «Сатана»), ракети-носії «Космос», «Космос-2», «Циклон-2», «Циклон-3», ракетний блок місячного корабля комплексу Н1-ЛЗ, низку космічних апаратів для потреб оборонної галузі, метеорологічні та наукові супутники.

Надзвичайна далекоглядність та наполегливість Михайла Кузьмича допомогли створити мобільні пускові комплекси балістичних ракет, які значно випередили світові розробки в цій галузі.

Академік Янгель доклав багато зусиль для розвитку наукового підґрунтя нової техніки, проводив дослідження у галузі матеріалознавства, аеродинаміки та балістики ракетної техніки. Він заклав основи використання в ракетобудуванні високиплячих компонентів палива, задіяв автономні системи керування, що істотно підвищило боєготовність та живучість ракет, під його керівництвом було розпочато створення ракетних двигунів на твердому паливі.

Широко відомі й інші видатні новаторські рішення М.К. Янгеля, втілені в багатьох розробках КБ «Південне». Серед них ракети стратегічного призначення Р-36М та їхні модифікації з моноблочною та роздільною головною частиною з системами індивідуального наведення, унікальний мі-

нометний старт із транспортного контейнера, ампулізація паливних систем та багато інших. Ці ідеї були втілені в життя вже після смерті Михайла Кузьмича, чії славетні традиції на чолі відомого Конструкторського бюро «Південне» чудово продовжили академіки нашої Академії наук Володимир Федорович Уткін та Станіслав Миколайович Конюхов.

Спадщина М.К. Янгеля — це величезний науковий та проектно-виробничий потенціал, гордість нашої держави, її сьогодення та майбутнє. Завдяки доробкам ученого, розвинутих його однодумцями, учнями та послідовниками, Україна гідно представлена серед космічних держав світу, бере активну участь у спільних міжнародних проектах з виводу космічних апаратів на навколосеземну орбіту.

СЛОВО ПРО ЯНГЕЛЯ

Доповідь голови Державного космічного агентства України
Ю.С. Алексєєва

Сьогодні ми відзначаємо сторіччя з дня народження видатного вченого і мислителя, головного конструктора ракетно-космічних систем академіка Михайла Кузьмича Янгеля, творця і першого керівника дніпропетровського Конструкторського бюро «Південне». В далекі 50–60-ті роки ХХ сторіччя завдяки неабиякому таланту й особистим якостям він став в один ряд з першопрохідцями вітчизняного і зарубіжного ракетобудування.

Створені М.К. Янгелем об'єкти ракетно-космічної техніки свідчать про його видатний конструкторський хист, уміння знаходити швидкі і неординарні рішення в складних умовах розвитку ракетної техніки. Простота ракетних конструкцій при високих льотно-технічних характеристиках, надійність функціонування і зручність в експлуатації зробили ці об'єкти основою ракетного озброєння військ стратегічного призначення — ракетно-ядерного щита. Викликає захоплення швидкість творчого мислення М.К. Янгеля, різноманіття розроблених ним ракетних комплексів і від-

сутність проектів, які не знайшли застосування. Спадщина М.К. Янгеля така велика, що і в наш час його конструкторські ідеї становлять, і обґрунтовано, значну частину ракетного потенціалу.

З самого початку діяльності на посаді головного конструктора в Дніпропетровську М.К. Янгель формує основи тісного співробітництва між КБ і заводом, що виразилося в розгортанні експериментального виробництва необхідних для відпрацювання вузлів і агрегатів на серійному заводі. Ця сформована на багато років практика розвивалася і вдосконалювалася, що забезпечувало виготовлення нових зразків ракетної техніки швидкими темпами й економічними способами. Завод-виробник став повноправним співавтором їх створення. Плоди цієї співпраці стали великим історичним досягненням і для КБ, і для заводу, і для всього вітчизняного ракетобудування. Без перебільшення можна сказати, що визначальний вплив на формування й успішний розвиток Конструкторського бюро «Південне» і «Південного машинобудівно-